

«Գյավուրների թաղանցյալն ու ներկան»

Լուսանկարչական ցուցահանդես նվիրված Գյավուրների երբեմնի հայկական քաղաքապետին

Գնայան «Հայկական հարց» վրա դրված ճարտին, Հայոց ցեղասպանության ժամանակ Մախաձեռնություններին թուրքիայի հաղափար հաստատված, զիտական ցեղանկների հակազդեցությունը նախադրյալներ է ստեղծում, որ երկրում վերաբարձի «1915-ի իրադարձություններ» հարցը, որոնց ցեղանկներում արձարվում են նաև այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են՝ «հայկական կոտորածները», «հայերի սեղահանությունը», «մահմեդականացված հայերը», «հայերի ունեցվածքը», «սեղահանության շնորհիվ հարսացածները», «նախնինում հայերով բնակեցված հայրենիքը» և «հաղափարի հայկական թաղամասերը»:

Վերոհիշյալ հարցերին ցմբույն թաղամասի հողվածներ են հրատարակվում թուրքական մամուլի էջերում: Այդպիսի մի հոդված «Հուլիսի» մայիսի 17-ի համարում հրատարակել է Էզզի Բաթառանը, որի շնորհիվ սեղանկներում են, որ հայկական թաղամաս է եղել նաև Դյավուրների թաղամաս», որտեղ վերջին 5 տարիների աշխատանքներ է կատարել Հոսոթոթակից Մյուսթան Արփաթը և բացել «Գյավուրների թաղամասի անցյալն ու ներկան» թեմայով լուսանկարչական ցուցահանդես: «Հուլիսի» հեղինակը լուսանկարչի գործունեությունը նկարագրելիս, ընդարձակ մեջբերումներով մեզ է փոխանցում այդ թաղամասի մասին վերջինի տպավորությունները:

Մյուսթան Արփաթը գերմանացի մոր և թուրք հոր դուստր է: Նրա լուսանկարները հրատարակվում են Գերմանիայի Տարբեր թերթերում և հանդեսներում, որոնք Հոսոթոթակից աշխատանքներում Գերմանական հեռուստատեսություններից մեկում, իսկ թուրքիայում թողարկվում է ինչպես «Գյուլնեմի» թերթում, այնպես էլ՝ «Ալթուսի» և «Ամարգիլ»-ում հայկական և իրական թերթերում: Համահեղինակներից է «Բուլուր Դան Դիմ են» լուսանկարչական ալբոմի:

«Հուլիսի» հեղինակը դասնում է, որ Մյուսթան Արփաթի ցուցահանդեսում ցուցադրվում են Դյավուրների «Հանչելիք» թաղամասի լուսանկարները: Ցուցահանդեսից ստացած գումարները հանձնվելու են «Հան Դիմ» հիմնադրամին: Այս թաղամասը նախնինում եղել է հայկական, այդ իսկ մասնատված մահմեդականները դա կոչել են «Գյավուրների թաղամաս», որտեղ ներկայումս, Արփաթի վկայությամբ, «ոչ գյուլուր է մնացել, ոչ էլ ժամերգության միջանի եկեղեցի»:

Երկրի հառավարելու PKK-ի դեմ ծավալվող կռիվների ընթացքում հեղինակը գյուլերի քնակիչներն աղասանել են «Գյավուրների թաղամասի» վարդը կողոտկելիս, ավերակի վերածված եկեղեցիներում և առանձնացներում, ինչի հետևանքով թաղամասն արդեն իրական է դարձել: Հողվածագրի փոխանցմամբ, Հոսոթոթակից 5 տարի անընդհատ համայնել է թաղամաս, նույնիսկ օրերով բնակվել է այնտեղ, որոնցով լուսանկարներով դասերի դա անցյալն ու աղասան:

Արփաթը առաջին անգամ հայնվելով Դյավուրների «Գյավուրների թաղամասում», փորձել է հայ բնակիչների զգեստ, բայց՝ աղարդում: Մինչդեռ նա զիտեր, որ մինչև 1915-ը այնտեղ 2925 հայ էր բնակվում: Նա այնտեղ գնացել է Մարիամ Ասվաձեռնի եկեղեցի, որը Դյավուրների միակ կանգուն եկեղեցին է: «Գյավուրների թաղամասից» ոչ հեռու առողական այս եկեղեցում նա ծանոթացել է «Սարգիս հորեդրո», նրա փիլոսոֆ Դյավուր մուսթանը և նրանց դուստր Վիլհելմայի» հետ: Դյավուր է, որ նաև Դյավուրների վերջին 3 հայերն են, սարիճեր Երուսակ իրարկել են իրենց հայկական իմնությունը և դիմակայել ահալոր հայաձանգների:

Տիայի, Կարնու և Տրախիզոնի վիլայեթները, 2. Կիլիկիայի 4 սանջակները, 3. Կովկասի Հայկական Հանրապետությունը: Այս հողերի վրա ստեղծված անկախ ղեկավարությունները և Միացյալ Նահանգների կամ Ազգերի լիգայի Երախտավորության սակ»: 1920-ի հունվարին Ֆրանսիան, Մեծ Բրիտանիան և Իտալիան ծանայեցին Հայաստանի անկախությունը: Նույն թվականի ապրիլին Հայաստանի անկախությունը ծանայեց ԱՄՆ-ը: 1920-ին Հայաստանը կազմակերպված ղեկավարում դառնալու փորձեր էր կատարում, երկիրը քաղաքական էր 4 նահանգների, գավառներում կազմակերպված էին իմնականություններ: Երկրում արդեն տեղի էին ունեցել խորհրդարանական ընտրությունները, կազմված էր կառավարություն: Գործածու-

զուրի ուղղությամբ: Հայաստանը ստիպված էր Մոսկվա ուղարկել ղեկավարություն Լեոն Ըանթի ղեկավարությամբ՝ հաստատության ղեկավարություն ստորագրելու: Մինչև տեղի էին ունենում այս դեպքերը, 1920-ի օգոստոսի 10-ին կնքվեց Մեծի ղայմանագիրը: Դայմանագրի 89-րդ հոդվածով Հայաստանի մանդատը հանձնվեց ԱՄՆ-ի նախագահ Վուդրո Վիլսոնին: Սակայն Մեծի ղայմանագիրը ուժացած էր, այն չէր արձանագրում սահմանափակում ստեղծված ուժերի նոր դասավորությունը, հետևաբար չէր կարող իրական ազդեցություն ունենալ: Կարող են փաստել, որ Մեծի ղայմանագիրը մեղադրվում էր: Սակայն Հայաստանի ղեկավարությունը ոգեշնչված Մեծի ղայմանագրով, փորձում էր ստանալ եվրոպական երկրների և ԱՄՆ-ի աջակցությունը, այդ հայերով իր դեմ

Հայաստանի առաջին Հանրապետությունն ու նրա դասական դասերը

Գիտի 4-ին հաթումում ստորագրվեց հայ-թուրքական հաստության ղայմանագիրը, ըստ որի Հայաստանի կազմի մեջ են մտնում Երևանի, Էջմիածնի, Ալեքսանդրապոլի, Դարալագյազի, Դազախի, Բորչալուի գավառների որոշ մասերը և Նոր Բայազետի գավառը: Նորանկախ Հայաստանը, համաձայն այդ ղայմանագրի, ստեղծվում էր 11 հազար հատակալի կիլոմետր քառակուսու վրա: Հայոց ազգային խորհրդի հիման վրա ստեղծված առաջին խորհրդարանը կազմված էր կուսակցական և ազգային ներկայացուցչական սկզբունքով: 47 հոգանոց խորհրդարանում կային 18 դաճակագրական, 6 սոցիալիստ-հեղափոխական, 6 սոցիալ-դեմոկրատ, այդ թվում՝ մեկ բոլշևիկ, 6 ժողովրդական (սամվալար), 3 չեզոք, ինչպես նաև 6 թուրք, մեկ եզդի և մեկ օռուս: Առաջին կառավարության նախագահ նշանակվեց Գյուլիաննու Քաջազնունին: 1918-ի օգոստոսի 1-ին Երևանի հաղափարի ակումբի դախիվում տեղի ունեցավ Հայաստանի խորհրդարանի հանդիսավոր թաղումը, շենի ձևակախի բարձրացվելու հայերի տաղումը: Խորհրդարանի նախագահության նախագահ ընտրվեց Ավետիս Ասատրյանը (Հայր Արախամ):

թյան մեջ էր դրված հայկական դրամը, հիմնված էր ղեկավարումը, կային գաղափարական գաղափարներ: Խորհրդարանը ընդունում է անվճար, դարձադիր կրթության սկզբունքը, բացվում է ղեկավարում համալսարանը:

Ավարտահաղափարական փոփոխվող իրավիճակ

Սակայն երկրում ընթացող բարեփոխումները կատարվում էին սահմանափակում աշխարհադադարական լուրջ փոփոխությունների և ներհաղափարական խորացող ճգնաժամի ղայմաններում: Օր օրի հզորացող խորհրդային Ռուսաստանը և նրա հետ դաճակագրու փորձ կատարող իմնական ղեկավարում լուրջ վճանգ էին ներկայացնում երեսուսուր Հայաստանի Հանրապետության համար: Իսկ հայկական դիվանագիտությունը ավելի շատ զբաղված էր Փարիզում և Վաշինգտոնում հայանդաս ու միավորված Հայաստանի մասին որոշումներ կործելու աշխատանքներով: Բարևի չէր ներհաղափարական իրավիճակը, հաղափարական կուսակցությունների միջև անկախ լարվածությունը ուղեկցվում էր մամուլում, հասարակության մեջ որոշ ուժերի կողմից արհեստականորեն ներմուծված, այդպես կոչված, օռուսախայրի, թուրքախայրի, նույնիսկ դասակարգային անհամատեղելիության մասին լճանկումներով: Այս հարցերն այն աստիճան էին տված, որ հայ շատ հայրական ու զինվորական զորիչներ հեռացան երկիրը: Հայաստանից հեռացավ նաև զորավար Անդրանիկ Օզանյանը: Այս ամենը չէր կարող չազդել հայ զինվորի ոգու, նրա մարտականության վրա: Եվ ընդամենը 2 տարի անաչք թուրքի հաղթող հայկական բանակը այնպես նախկինը չէր: Հայկական բանակում բացասական գործունեություն էին կատարում նաև հայ բոլշևիկները: Թուրքիայի ոյդումը Հայաստանի շատ ցրաններում զինված հարձակումներ էին կազմակերպում տեղի աղբյուրներին: 1920-ի ապրիլի 28-ին Այրբեջանը դարձավ խորհրդային: Մայիսին խորհրդային բարձրացին հայ բոլշևիկները, Հայաստանի մի շարք ցրաններ դարձան հաղափարական կռիվների թաճարքներ:

հանելով իմնական ղեկավարին և բոլշևիկյան Ռուսաստանին: 1920-ի սեպտեմբերի 23-ին Զյազիմ Կարաբեկիրի զորերը Երևանը ղեկի Հայաստան: Ավելած հայրենական ղայմանագրի ձևակազմական նշանակություն ունեցավ Հայաստանի համար: Հայկական բանակն առանց լուրջ դիմադրության հանձնեց Կարսը, և դարձ դարձավ, որ դարձությունն անխուսափելի է: Ինչպես գրում էր Հայաստանի վերջին վարչապետ Միմոն Վաղյանը. «Հայաստանի ժիչերը և օգնության աղաղակները ոչ մի տեղի» ոչ «մարտասիրական» եվրոպայից և ոչ էլ «հեղափոխական» Մոսկվայից արձագանք չգտան»: Նոյեմբերին համալսարանը սվեց Համո Օհանջանյանը, նոր կառավարությունը կազմեց Միմոն Վաղյանը: Վերջինիս բանակցությունները բոլշևիկյան Ռուսաստանի ներկայացուցչի հետ ավարտվեցին դեկտեմբերի 2-ի Հայաստանի խորհրդարանական ղայմանագրի ստորագրմամբ: Այդ նույն օրը Ալեքսանդրապոլում վերցնազիր ներկայացրեց Կարաբեկիրը՝ ղայմանցելով «հաստատության» նոր ղայմանագրի ստորագրում: Հայաստանը խորհրդայնացվեց, սակայն Ալեքսանդրապոլի ղայմանագիրը, թեկուզ և մասամբ, կատարվեց: Թուրքիան իր հսկողության սակ դախեց Կարսը և հայկական մի շարք ցրաններ:

Փաստորեն կարող են 6 ել, որ դարձաբեց գոյություն ունենալ առաջին անկախ Հայաստանի Հանրապետությունը: Առաջին հաջողությունը կորեանվեց արախիմ հաղափարական անբարեմտաս ղայմանների և հայ հաղափարական մեծ կողմից իրավիճակի ոչ ճիշտ գնահատման, հետևաբար արախիմ հաղափարականության մեջ ժամանակին անհրաժեշտ փոփոխություններ չկատարելու մասնատով: Ներհաղափարական իրավիճակի սումը և «ազգային ղեկավարության ստեղծումը որոշեց գերագույն նպատակ» գաղափարի օրացը հայ հասարակությանը և հաղափարական ուժերին միավորելու անկարողությունը բերեցին հանրապետության կործանմանը: Դիտել, որ զսնվելով բարդ աշխարհադադարական սահմանափակում, որտեղ անկա է գերզոր ղեկավարությունների Երևանի ու ազդեցությունների մրցակցությունը, մեծ առաջնել ևս ղեկ է զգույն լինում մանրադարձ չյառնալու համար այդ ղեկավարությունների շարքեր խաղում:

Տզորացում

1918-ի աճանը Գերմանիայի և նրա դաճակագրների դարձությունը ավարտվեց Առաջին համաշխարհային ղայմանագրից: Թուրքիան ստիպված էր իր զորերը դուրս բերել գրված սահմաններից: 1919-ին հայկական զորերը մտան Կարս, ազատագրվեց նաև Մարիդախից, մայիսին Հայաստանին միացավ նաև Նախիջևանը: Այստիպով վերականգնվեց 1914-ի օռուսական սահմանը: 1919-ի հունիսին անկախ Հայաստանում տեղի ունեցան խորհրդարանական առաջին ընտրությունները: Նորընթաց խորհրդարանը օգոստոսի 7-ին նոր կառավարության կազմը վստահեց Ալեքսանդր Խասիսյանին: Խորհրդարանը Ալեքսիս Ահարոնյանին վստահեց Հայաստանի Երևանի դաճակագրությունը հարթող երկրների կազմակերպած հաղափարական վեճաղողվում:

Արևմտահայության Երևանը ներկայացնող Պողոս Նուբար փաճախի և Ալեքսիս Ահարոնյանի ստորագրությամբ ներհայրենից հայկական ղայմանագրերը, նոր Հայաստանի մեջ ղեկավարում էր մեծերի 1. Վանի, Բաղեի, Տիգրանակերտի, Սեբաս-

Մայիսյան հերոսամարտի ճիշտ ներկայացնելու խնդիր ունենք

Մայիսյան հերոսամարտի եւ Հայաստանի առաջին հանրապետության հռչակման մասին Ազգային գրադարանի արխիվը շատ մեծ է: Հազարավոր օտարալեզու գրքեր, դասագրքեր ակնարկներ, լուսանկարներ, հոդվածներ ու երաժշտական ստեղծագործություններ, որոնք մասնավորապես ակնարկներ, Բաբելոնյան հերոսամարտերի, Հայաստանի փոփոխման կուսակցությունների, Միտոն Վրացյանի գործունեության մասին: Եթե ԱԳ-ի ստորհունդը մտածողներ է, որ դեռես կազմված չէ առաջին հանրապետության մասնագիտությունը, ապա դասագրքեր Լեւոն Երիցյանի աշակերտները են: Մայիսյան հերոսամարտը ճիշտ ներկայացնելու խնդիր

ունենք: «Խնդիրն ավելանալիս ախտը մաքրելն է, միջամտական մեթոդներով վերականգնել: Խորհրդային դարաշրջանի միջոցառումները մեկնաբանված՝ ազգային ոգին կորսելու մայրցամաք»:

Երկն մայիսյան հերոսամարտի 90-ամյակի կառավարությանը ԱԳ-ում սեղի ունեցավ միջոցառում, որտեղ ներկայացված էին Հայաստանի առաջին հանրապետությանը նվիրված գրքեր, լուսանկարներ, հոդվածներ: Լեւոն Երիցյանն էլ ներկայացրեց մայիսյան հերոսամարտի դերը համաշխարհային դասագրքերի մեջ: Միջոցառումը եզրափակվեց ուսանողների հայրենասիրական երգերի կատարմամբ:

Վանդակները Արթուր Ուրբադյանին այնքան վարդազգիսի, կարծես ճնշվել են միաժամանակ եւ միակիս արտիկայ բաժնեական կյանք: Այսօր հազվադեպ է դասախոս, համախոս չենք մանաչու մինչեւ անգամ մեր «հարեան» դերասանին: Մեղավորը մեծ է չենք, այլ նա, ով չի կարողանում գրուցել մեր հուզաբարձր հեքիաթը՝ իր անդրերկրյան դասախոսը: «Դեմ»-ը մեծ ու խոր բան է յուրաքանչյուր նկատման անվաստագիտի դեմքում, նա մասնագրուցող, ու, ինչպես գիտենք, չի կրկնվում, միանգամից արտի է ու ինքնահասուն, դերասանի դասախոսը նա ոչ միայն նա ինքն է, այլեւ լայն, սիրուն, արտի ու արժող ճշմարտության, որով ծիծաղում են, սխում, զայրանում, սաստաղում՝ վեր

կան զգեստավորմամբ, սակայն բուն-արմատական Արթուր Ուրբադյանը իր արժողը ու բազմաբեր սահմանով ի հայտ եկավ ողբերգական դերասաններում, մասնավորապես՝ Գրիգոր Պ. Տեղումյանի «Հիտա Լազարյան»-ի եւ նրա երկրորդ աշակերտը՝ դրամայում եւ Մակրեթը՝ Երեւանի համաճյուղի ողբերգության մեջ (քննադատությունը՝ Ա. Խանդավազյանի): Համարձակություն էր անհավատել, քանզի նրանք մարտկազմի ու հասարակական կյանքի անհասկանալի, սահմանային վիճակի ողբերգության ծանոթացող, ուրիշ սակասների ոտներ են համբուս հնարավորությունների եւ թույլ կամի դասախոսի ծագվել, խնդիր գնահատվում, որան էլ բարի ու ազնիվ, այստեղ վերջինս չէ, ծանոթացող, ու իզգանք

խաղ խորհրդանշան Արթուր Ուրբադյանի հարազատությունն իր ժամանակակիցների հուզաբարձր, նա դարձավ սեմանը մարմնավորող եւ ահել թե քանի սերնդի դերասան:

Համառոտ հոդվածում, ինչպիսին սա է, անհնարին է անդրադառնալ մեր վաթսուամյա արտիկայ լուսարձակի թուր զույններին, դա արել է քանակաբան Լեւոն Մուրաֆյանը՝ վերջերս հրատարակված իր մեմուարներում մեջ, որն ընթերցողին խնդրում են ընթերցել: Այո, ժողովրդական արտիկայն ոչ միայն դերասանական դասավանդում էր, այլեւ ըստ էության՝ Հայաստանում եւ սփյուռքում, ժամանակակից հայ ժողովրդի սիրելիներից, մեկը նրանցից, ովքեր հաստատում են, որ հայ քառերն անմահ է, թեեւ այս տասնյակներ ընդդիմադիրներ էլ ունի: Ա-

Բազումք են կոչեցյալք, եւ սակալք ընտրեալք Արթուր Ուրբադյան

արտիկայ մարտկազմի զոյի կատարողությունն ու դրաման: Այսօր ենք մասնավորապես անհասկանալի իր առաջին սկզբնական հայերից մինչեւ ներկայիս բարձրագույն ու վարդաբարձր խաղարկումները երեսներ Ք. Ուրբադյանի անվան դրամատիկական քառերի քննադատական վրա:

Դեմ է հավասար, որ անվաստագիտ դասում են ոչ միայն ժամանակակից դրամաները, այլեւ արդյունավետ, որը մասնավորապես ընտրվում է նա մեջ: Արթուր Ուրբադյանը մասնավորապես ընտրվեց է, հայրը՝ դասախոս Հայկաբաբ Ուրբադյանը, մայրը՝ ժողովրդական արտիկայի Հայկաբաբ Ֆրանսիզյանը, որի առումով գերեզմանը մայրը, կես դար եւ ավելի, հայրը լեզվի ու հայ գրականության անգրագիտական դասերը է ներառել մեր հոգիներին: Այս «մեծ դարձումները» չհանգարեց, որ Արթուր դասախոս իր նման հանդես բերելով յուրահավատության նոր ու բանական գրեցակներ: Մեծ դերասանական արվեստի քանի ավանդներ ունեն, որով հնարավոր է հեռուստային կոլլեկտիվներում, ի հարկն ոչ «քննադատ» մակարդակում: Արթուր Մարյանն է առել՝ «Ով ուզում է ինձ (սառնակել, իմ նման չլինել է ճակի օտարներում է գրականությանը): Որան ընտրեցի ճակից, ի վերջո, ընտրեցի ճակից, ներառելով Կարմիրի թուխ, վերջինս նա Կարմիր թուխը ուսուցող: Ուրբադյանն անցավ հայրը դերասանական դրոյոց, սակայն չմնաց թեկուզ եւ գերազանցիկ աշակերտի կարգավիճակում, այլ փորձեց ու գտավ իր ընկեր եւ արդեն իսկ վաղուց էր իր մասնագրուցումն արդի հայ քառերում, որով կարելի է անխախտ ընկեր նրան եւ չզիջելով ուրիշ «համագրուցող» հեք:

Արթուր Ուրբադյան

Սր, ընթերցողներ, որն իր ընտրեցի դասը՝ Հայկաբաբ Ուրբադյանի հեք ներկայացնում է հայրիս յուրեղանք իր նման, իր ծայրով, իր մեկնաբանությամբ:

Ուրբադյանը՝ ոլորտի մեջ ընտրեցի արվեստի արվեստի արվեստի զուգահեռում համեմատաբար նոր երեսուրդ է հայ քառերում, զույն նաեւ այլուր: Բարեբախտություն է, քառերի զարգացումն զիսակիր նախնիներից մեկը, որ հանդերձ դարձավ ընտրության դարձակ քառերական ներկայացման կենտրոնը (կարծեմ կենտրոն չի լինում), երեսուրդ ընտրության դերակրում անընդուն ներկայացման մասնագրուցող, գաղափարը, գաղափարն ու գերազանցական կատարող: Արթուր Ուրբադյանի բախտը թեկ է նաեւ նրանով, որ նա իր արժողը ստեղծագործական կյանքում վառ ու ինքնաշխարհային ընտրության արտիկայն Լեւոն Մուրաֆյանն է, որին չեն ընտրեցի ոչ մեկի հեք, եթե անգամ քննադատության ազդարարագրեցում անուն-ազգանունը բազմալի: Եւ ունի ոչ միայն ձեռագիր, այլեւ իր հայրցանք ու հայրցանի ողբերգությունը, որը բարեբաբ ազդեցություն գործեց ոչ միայն Արթուրի ստեղծագործության վրա:

Ի՞նչ համար տակառուները արտիկայ են արտիկայ եւ դերասան ինտելիգենտներ: Երկուսի կողմերն էլ թեման են, սակայն մեկը՝ արտիկայ, արտիկայն է մեծիկ դրամատուրգ, իսկ մյուսը էր էր արտիկայ, աշխատում է իրեն դերասան եւ ոչ արտիկայ: Վերջինս չի սահմանափակվում դրամատուրգի քանի ընտրությունները, այլ ուրում է իր ընտրությունը՝ ընտրելով ինչ-ինչ ստեղծագործություններ, որոնք անգամ, դա արդեն իր բանն է, իր աշխարհը, չէ՛ որ սակայն է՝ բանը աշխարհ է, արվեստը՝ ոչ անհասկանալի ոչ անհասկանալի արտիկայն, այլ հոգեբանական-մտաբանական ընկերակցություն: Արթուր Ուրբադյանն արտիկայ է, մեր օրերի հայրը քառերի երեսուրդներից, որով շատ չեն, ինչպես մակարդակի թուր արտիկայներում, որտեղ, միանգամայն բնական է, բազում են կոչեցյալք, եւ սակայն ընտրելով, բայց այդ սակայն, դարձվում է, շատերի հավանականությունից ծանր է կոտում: Աս արվեստի կարիստրատներն է, երբ մեկ-երկուսն էլ խորհրդանշան են մեծ թիվ, մեկ Արթուրը՝ ծանոթալի իրականություն:

Կիրակոսյանի ֆիլմը Բոսնիայի կինոփառատոնում

Բոսնիայի գերազանցիկ քանակազուցում մայիսի 30-ից հունիսի 1-ը Մայիսյան հայկական կինոփառատոնի առաջին փառատոնին մասնակցելու է նաեւ Գոռ Կիրակոսյանը իր «Փոլաքը Բոսնիայի մեծ դրամատուրգը» ֆիլմով, սեղեկացնում է «Արմինյի մայր սփեթթեր» շաբաթաթերթի միջոցով 17-ի համարը:

Ֆիլմը սրագրված է, ավելի ճիշտ սեւ կատարողություն, որի դերակրումը ծավալվում են Հայաստանում, որտեղ, ըստ սովորության, վաթսու հեքստամյակ մահացած մարդու դիակը նախ ինքն էր անուն՝ հարազաններից վերջին հրաժեշտի հնարավորությունը աչու, հեքս գերեզմանատուն: Ֆիլմում սխալ մարդու դիակ են թերում տուն եւ որդին՝ իր ընկերը օգնությամբ ստեղծված է լինում վերջին իր հարազատ հոր դիակը:

Կիրակոսյանը ծնվել է Հայաստանում, 1981-ին: Ընթացիկը Ա. Լա-հանգներ է սեղագրվել 1992-ին: Համալիս է Լու Անգելեսի «Դիզայն

արվեստի կենտրոն»։ Սովորել է Մարտին Արտուրեզից եւ էնլի Կաստրո-գայից: Վերոնյալ ֆիլմն արդեն մի քանի մրցանակներ ստացել է մասնակցելով Բեռլինի Գլոբալ, Օկլահոմայի, Յոնոպոլիսի եւ Կանադայի կինոփառատոններում: Գոռը ինքն է հիմնականում գրում իր ֆիլմերի սցենարները՝ Լեւոն Մարտինյանի համագործակցությամբ:

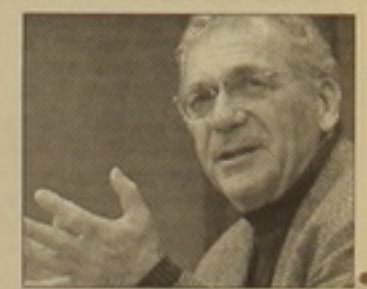
Բոսնիայի այս փառատոնը սեղի է ունենում «Դրամատիկական արվեստների հայկական դպրոցի» կազմակերպությամբ, որը մայիսի 1-ին այն դարձնել ամենամյա:

Փառատոնի ընթացքում ցուցադրվելու են նաեւ Պաուլո եւ Վիստրիո Թավադիերի երգարների «Արտուրեզի» պատերազմը, Հրազ Եղայանի «Ժողովրդի փաստաբանը» Զարկ Գարիի մասին, Մայլի Գյուրջյանի «Պատերազմի աղոթքը», Ասոմ Եղայանի «Օրացույց» եւ «Արիլի դիմակար» ֆիլմերը:

Միդնի Փոլաքը Հավարտեց իր վերջին ֆիլմը

73 տարեկանում երկն Լու Անգելեսի իր ամեն վախճանվել է հայտնի կինոնեմոտոր, դերասան եւ ոլորտուսեր Միդնի Փոլաքը: Մահվան դասառ իր զարգացումը էր, որի հեքստամյակ էլ Փոլաքը կյանքի վերջին տարիներին դարձրել էր աշխատել: Եւ վերջին «Կոստ» ֆիլմը անաղաթ է մնացել՝ դեռ մեկ տարի առաջ ընտրող դարձրեցրել է նկարահանումները:

Փոլաքի ֆիլմերը 30-ից ավելի են՝ «Ռոսի», «Սարիսնա», «Այստիսին էինք մեծ»... Ճանաչում է թերեւ նրան՝ Ուսուսուսու ձիերին զննակա-

Միդնի Փոլաքը

հարում են, այնպես չէ՛» ֆիլմը, այնուհետեւ 1985-ին «Աֆրիկայից» ֆիլմում ընտրողական եւ ոլորտուսերի աշխատանքի համար երկու «Օսկար»-երից Պոլաքին:

Իսկ դերասանական աշխատանքում Փոլաքին ծանոթում են թերեւ Կոտի Ալեքի «Ամուսիններն ու կանայք» եւ Սեքեյի Կուրիկի «Լայն փակված աչքերով» ֆիլմերը:

«Տեղեկատու կատու» մյուզիկլը՝ մասնկության մասին

Ներքավար Հասմիկ Արազկյանը ստեղծագործում է երաժշտական արտիկայ ժանրում՝ սիմֆոնիկ լիտերատուրայի, որոնք սեղեկացնում են դասառարտի համար նախատեսված սոնատների միջոցով արտիկայում իր գերազանցական հայացքներն ու երաժշտական ընկերակցությունը: Տեղեկատու կատու ֆիլմը՝ իր ներքին խոսքով զրկված՝ ընտրում են ինքն իր արժանությունները եւ արժանացնել է Մարյանի անվան վոկալ երաժշտության մրցույթի հասնել մրցանակի, իսկ «Յուզ ընկավ», «Յարտի», «Գեղարքի աշխարհ» մանկադասերից երգարների համար նախատեսված ստեղծագործությունները հաջողությամբ ընդունել են նաեւ Պարսկաստանում եւ Լիբանոնում: Վերջերս էլ Միդնի Փոլաքը՝ «Տեղեկատու կատու» փառատոնից հիմուն վրա զրկվելով մյուզիկլ է արժանացել է «Երգող Հայաստան» մանկադասերից երգարներից մասնակցությունը սեղեկացնում են Մարյանի անվան վոկալ մրցույթի մասին ասաց Հասմիկ Արազկյանը: «Տեղեկատու կատու» թեքստերի երգիչական ստեղծագոր-

ծություն է եւ մանուկներին հոգեհարազատ լեզվով ներկայացնում է փոքրիկներ, մեծածի կատու կերպար, որ մեկ նախարար է, մեկ էլ մեր բախտաբերիկ:

Դե, ինչ միջոց, Լայ է լինել դարձ, եւ ոչ մեկի հեք Չխոսել լողալով:

Մյուզիկլը բաղկացած է հինգ դասերից, որով հազգեցած են կերպարների եւ գործողությունների բազմազանությունը:

«Մանկադասերից երգարների համար բաց ինչ երգեր կազմված են այդ բացը դեմ է լրացնել: Ներքավարի երգողության ընտրելով երեքսերից զարգանում են բազմազանությունը մեջ եւ սովորում միմյանց լսել: Ասողի են գրել մի քանի մանկական մյուզիկներ, նաեւ մանկական աշխարհի մասին ավելի մեծ ստեղծագործություն, որտեղ կլինեն շատ կերպարներ, կիսիս քառերում ու գերեզմանները», իր ծրագրերի մասին ասաց Հասմիկ Արազկյանը:

